

De rijkdom van de angst

Jean Paul Van Bendegem

Vrije Universiteit Brussel

Centrum voor Logica en Wetenschapsfilosofie

Courante opvatting:

Angst heeft te maken met het onbekende

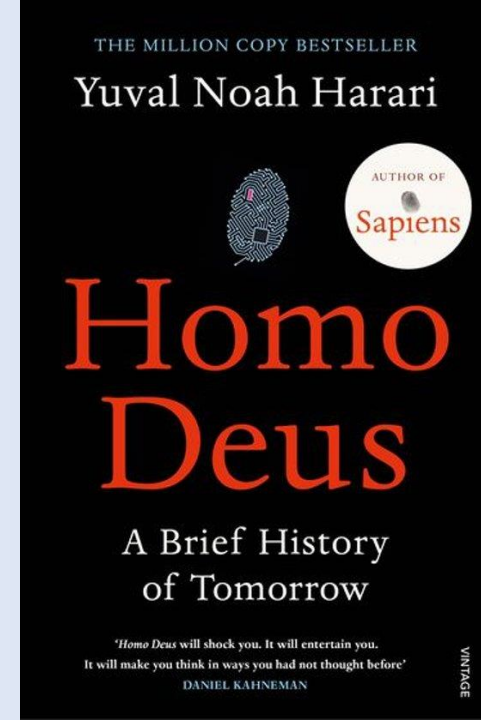
- “Ik weet niet wat er zal komen”
- “Hoe moet ik mij voorbereiden?”

Maar evenzeer heeft angst te maken met het bekende

- Overvloed van kennis die verlammend werkt
- Complexiteit van kennis
- Te grote samenhang belet overzicht
- Verlies van overzicht

Type voorbeelden:

- Klimaat
- Robotisering
- Automatisering
- Digitale wereld
- Sociale media
- ...

HOME > NIEUWS > BINNENLAND

Meer overlijdens tijdens hittegolven van afgelopen zomer

03/10/2019 om 11:23 door pvm | Bron: BELGA

☀ 12°C 📶 34km 📶 -0,13%

MEEST RECENT • MEEST GELEZEN

1. Filip en Mathilde voor het eerst met 'konink...
2. Jambon slaat bal mis over speerpunt in reg...
3. Brusselse politie start onderzoek naar incid...
4. 'Een score voor Jan Jambon? - Eén op tien, ...
5. 'Vuilste huis van Gent' eindelijk leeggemaakt

[Volledig overzicht >](#)

Maar evenzeer heeft het te maken met **het onvoorstelbare**

- Kan ik mij een beeld vormen?
- Kan ik het in taal uitdrukken?
- Botsen op de grenzen van de taal
- Botsen op de grenzen van het uitdrukbare

Belang van **andere vormen van uitdrukking**

- Kunst: muziek, literatuur, plastische kunst, ...
- Beweging: dans, choreografie
- Contemplatie: toegang tot het mystieke, de stilte
- ...

Zeer oud filosofisch thema

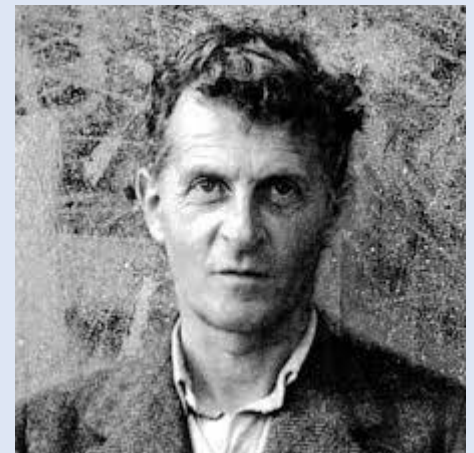
- Wat doet de taal?
- Representatie van de wereld?
- Interpretatie van de wereld?
- Kan taal alles aan?

Opvallend voorbeeld:

Ludwig Wittgenstein (1889-1951)

Tractatus Logico-Philosophicus

(1921/22)

Velen kennen **de slotzin**:

“ Waarvan men niet spreken kan, daarover moet men zwijgen”

Maar er staat ook te lezen dat:

“Wij voelen, dat zelfs, wanneer alle mogelijke wetenschappelijke vragen beantwoord zijn, onze **levensproblemen** nog geheel niet aangeroerd zijn. Weliswaar blijft er dan geen vraag meer over; en precies dat is het antwoord.

De oplossing van het probleem van het leven merkt men aan het verdwijnen van dit probleem. (Is niet dit de reden, waarom mensen, aan wie de zin van het leven na lang twijfelen duidelijk was geworden, dan niet kunnen zeggen, waaruit deze zin bestaat.)”

Maar evenzeer heeft het te maken met **het onbeheersbare**

- In twee richtingen:
 - Zoals reeds vermeld de complexiteit van de kennis
 - Het omgaan met een verlies of reductie van vermogens om die complexiteit aan te kunnen
- “Achterop geraken”: een kwestie van snelheid
- Belangrijke sociale en maatschappelijke aspecten
- “Het niet meer mee zijn”
- Uitsluiting
- Niet meer behoren

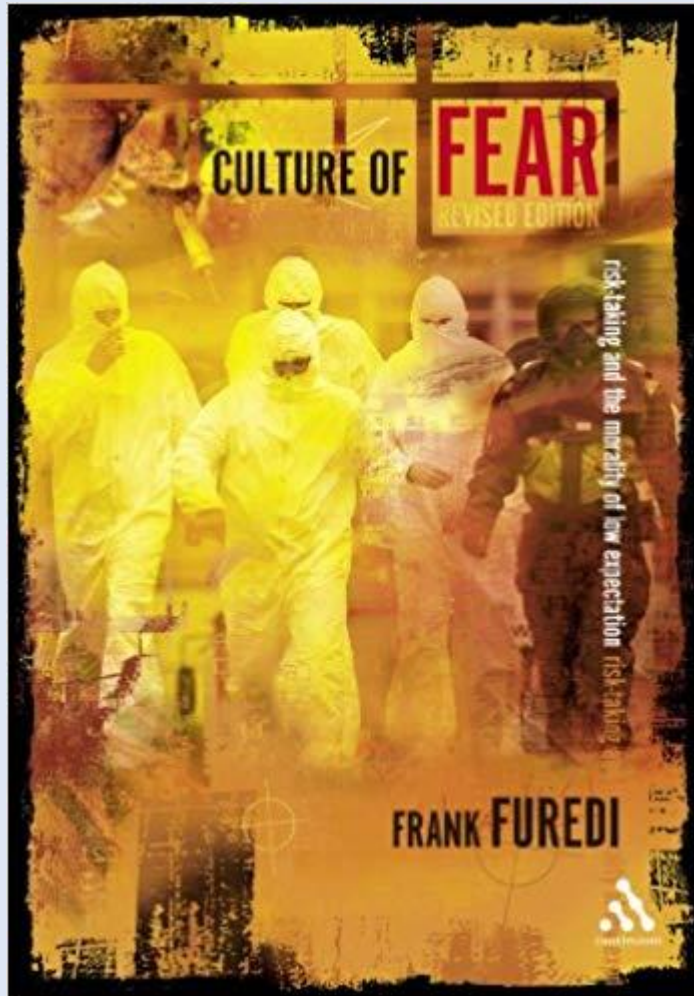
Cruciaal maatschappelijk fenomeen

- Het aanpraten en/of versterken van angst
- Keuze voor polarisatie
- De dreigende ander die angst inboezemt
- Cultuur van wantrouwen
- Politiek, economisch en sociaal probleem

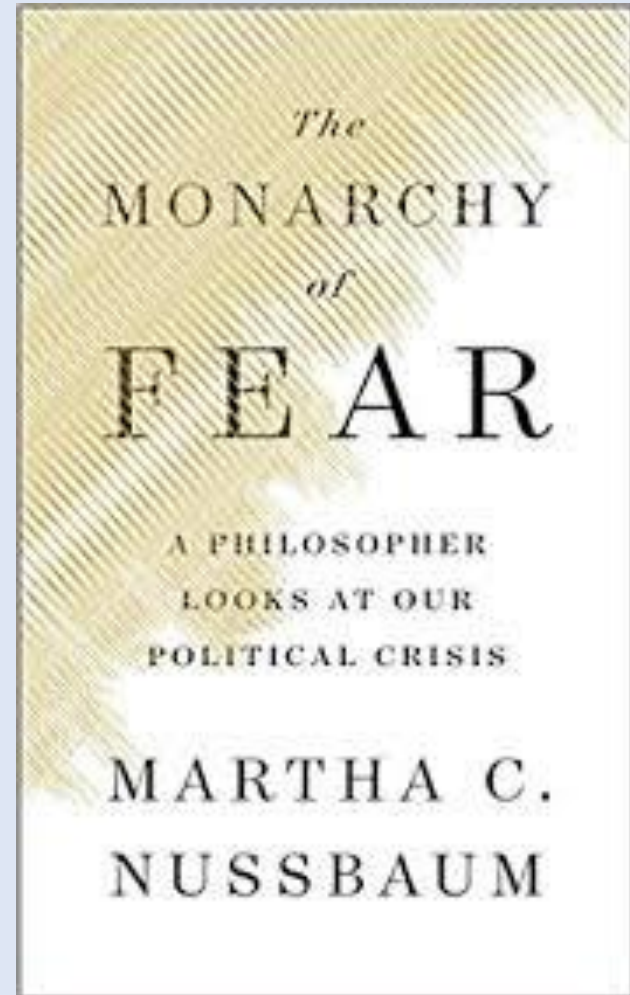
Is het dan niet merkwaardig dat
Brave New World van Aldous Huxley
wordt gezien als een **dystopie**?

Frank FUREDI

Martha NUSSBAUM

**BOLDLY GO
WHERE NO MAN
HAS GONE
BEFORE!**

The image shows the USS Enterprise NCC-1701 in space. The ship is a white saucer-shaped vessel with a red and white nacelle. It is positioned in the upper left quadrant of the frame, angled towards the right. The background is a dark, star-filled space. The text "ANXIOUSLY" is written in a large, white, sans-serif font, slanted upwards from left to right, across the middle of the image. Below it, the words "BOLDLY GO" are written in a smaller, white, sans-serif font, with two horizontal red lines crossing through them. Below that, the words "WHERE NO MAN HAS GONE BEFORE!" are written in a large, white, sans-serif font, stacked in four lines.

ANXIOUSLY

~~BOLDLY GO~~
WHERE NO MAN
HAS GONE
BEFORE!